Универзитет у Београду
Филолошки факултет
23. септембар 2013. год.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета на својој седници одржаној 23. јуна 2013. године, образовало је Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Александра Милчић Радовановић пријавила под насловом: *Форензичка стилистика – методе и примена*.

2. Састав Комисије:

Др Јелена Јовановић Симић, ванредни професор за научну област савремени српски језик; датум избора у звање: 7. децембар 2010. год.; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Др Рајна Драгићевић, редовни професор за научну област савремени српски језик; датум избора у звање: 15. мај 2013. год.; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Др Тијана Ашић, ванредни професор за научне облсти теоријске лингвистичке дисциплине и француски језик; датум избора у звање: 20. јун 2009. год.; запослена на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

.

II. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Александра Милчић Радовановић рођена је 9. марта 1979. године у Крагујевцу. Године 1998. уписала се на Групу за српски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду, а дипломирала је 2005. године са општим успехом 9.08. Исте године уписала је постдипломске студије на Филолошком факултету у Београду, смер Наука о језику. Године 2013. одбранила је магистарску тезу под насловом *Компаративно стилистичка анализа превода Андрићевих романа „На Дрини ћуприја“ и „Травничка хроника“ на енглески*. Од 2006. до 2011. радила је у Народној

библиотеци у Крагујевцу, од 2011. до 2012. у гимназији „Црњански“ као предавач српског језика као матерњег и српског језика као другог језика на International Baccalaureate Diploma Programme одсеку. Од 2012. ради као лектор и преводилац за CLS Communication компанију из Цириха. Ради и као главни лингвистички консултант за српски и хрватски језик у тиму компаније Тилда из Литваније која развија програм за машинско превођење словенских језика на друге светске језике. Члан је Међународног удружења за језичку и техничку комуникацију (STC).

III. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Милчић-Радовановић, А. (2009) *Откровење у времену свепометње*, Савременик плус, Београд, бр. 172/173/174, 114-115. ISSN 0354-3021 COBISS.SR-ID 173863436
2. Милчић-Радовановић, А. (2009) *Лепота међу губавцима*, Савременик плус, Београд, бр. 172/173/174, 120-121. ISSN 0354-3021 COBISS.SR-ID 173863436
3. Милчић-Радовановић, А. (2009) *Стогодишњица Копитарове Прве словенске граматике*, Крагујевачко читалиште, Крагујевац, бр. 27, 15-17.
4. Милчић-Радовановић, А. (2011) *Проблем "слободног" превођења у преводу романа "На Дрини ћуприја" Иве Андрића на енглески*, Савремена проучавања језика и књижевности. Књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 389-396. ISBN 978-86-85991-30-1 COBISS.SR-ID 264093447
5. Милчић-Радовановић, А. (2012) *Административна лексика у преводима романа Иве Андрића на енглески*, Савремена проучавања језика и књижевности. Књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 257-263, ISBN 978-86-85991-39-4 COBISS.SR-ID 514541486

IV. ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија сматра да мр Александра Милчић Радовановић испуњава потребне услове за израду докторске дисертације.

V. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Јелена Јовановић Симић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, са Катедре за српски језик и јужнословенске језике.

Библиографија ментора са најмање пет јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. Радоје Симић, Јелена Јовановић *Основи теорије функционалних стилова*, НДСЈ, Мала лингвистичка библиотека, Серија V, Број 5, Јасен, Никшић, Београд 2002., 5-272.
2. Јелена Јовановић, *Синтакса и стилистика српских народних пословица I*, Друго, измењено издање, Филолошки факултет у Београду, НДСЈ, Јасен, Студије српске и словенске, Научне монографије, Серија IV, Број 12, Београд 2006., 11-1094.

3. Јелена Јовановић, *Синтакса и стилистика српских народних пословица II*, Друго, измењено издање, Филолошки факултет у Београду, НДСЈ, Јасен, Студије српске и словенске, Научне монографије, Серија IV, Број 13, Београд 2006., 3-971.
4. Јелена Р. Јовановић, *Писци и стил*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Библиотека: Књижевност и језик, 'Чигоја штампа', Београд 2009. 297 стр.
5. Јелена Јовановић, *Лингвистика и стилистика новинсаког умећа (Језичке и стилске особине новинарства)*, Јасен, Београд 2010., 402 стр.
6. Радоје Симић и Јелена Јовановић, *Генеза и еволуција функционалних стилова у српском језику*, НССУВД, Зборник МСЦ, 32/1, Београд 2004., 39-53.
7. Јелена Јовановић, *О неким елементима научног стила у приповеткама Лазе К. Лазаревића*, НССУВД, Зборник МСЦ, 34/1, Београд 2005., 155-164.
8. Јелена Јовановић, *Један нормативни проблем у линеарној структури реченице, и начин његовог практичног разрешавања у текстовима проф. Р. Бошковића*, Шести лингвистички скуп 'Бошковићеви дани', Научни скупови књ. 75, Одјељење умјетности књ. 23, Радови са научног скупа, Подгорица, 19. и 20. маја 2005. године, Подгорица 2005., 375-401.
9. Јелена Јовановић, *Језик Михајла Вујића, економисте с краја XIX века*, Српски језик и друштвена кретања, Зборник радова са научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (26. и 27. 10. 2007.), Крагујевац 2008., 113-135.
10. Радоје Симић и Јелена Јовановић, *О дискурсу*, Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке, год. VI, бр. 2, Новембар 2009., Педагошки факултет у Јагодини, Јагодина 2009., 7-21.
11. Јелена Јовановић, *О савременом енциклопедијском стилу*, Годишњак за српски језик и књижевност, год. XXIII, број 10, Филозофски факултет у Нишу, Ниш 2010., 403-413.
12. Јелена Р. Јовановић, *Белешке о тексту, посебно идеолошком*, Радови Филозофског факултета бр. 13, књ. 1, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, Пале 2011., 129-148.
13. Јелена Р. Јовановић Симић, *Манипулативни језик реклама*, Зб.: Савремено друштво и криза проучавања језика и књижевности, Ур.: проф. др Милош Ковачевић, проф. др Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012., 167-177.
14. Јелена Р. Јовановић Симић, *Интервју као новинарска врста*, Узданица – часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке, год. IX, бр. 2, децембар 2012., Педагошки факултет у Јагодини, Јагодина 2012., 7–22.

Комисија сматра да др Јелена Јовановић Симић испуњава услове за ментора ове докторске дисертације, за области *стилистике* и *лингвистике*.

VI. ОЦЕНА О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Оцена формулације назива тезе (наслова):

Комисија је мишљења да је радни наслов тезе: *Форензичка стилистика – методе и примена* научно оправдан и да је у складу са намераваним истраживачким подухватом у форензичкој лингвистици и стилистици.

2. Оцена предмета (проблема) истраживања:

Мр Александра Милчић Радовановић у свом раду намерава истражити квантитативне и квалитативне методе које се користе приликом утврђивања ауторства неког текста. Како је задатак форензичке стилистике да примени сазнања и принципе лингвистичке стилистике у форензичком контексту – кандидаткиња ће се у свом истраживачком подухвату фокусирати на писани језик или писаним путем забележен говор, као што су транскрипти снимљених говора, интервјуи, званичне изјаве и сл. На тај начин створиће методолошке услове да у тексту научним пеиступом открива језичке и стилске маркере који су карактеристични за аутора анализираног текста.

Форензичка стилистика представља део форензичке лингвистике као једне од дисплина примењене лингвистике. Улога форензичке лингвистике јесте да примени језичке методе, знања и принципе у различитим областима права и судства како би разјаснила три групе проблема: разумевање језика писаног права, разумевање употребе језика у форензичким, правним поступцима и судској медицини и пружање лингвистичких доказа у одређеним правним ситуацијама. Самим тим јасно нам је да се она ослања на све подобласти дескриптивне лингвистике: фонетику и фонологију (за усмене текстове), правопис, лексику, синтаксу, семантику, стилистику, прагматику и лингвистику текста.

Полазећи од схватања да сваки појединац упознајући свет око себе гради свој лични језички корпус са сопственим унутрашњим правилима дистрибуције и фреквенције употребе одређених језичких средстава (поштујући при томе граматичку норму) – кандидаткиња намерава на довољном броју адекватно одабраних примера показати како се језички и стилски изграђује идиолект као „језички производ“ својствен свакој особи.

Форензичка стилистика полази од два наслеђена прицнипа језичке варијаблиности: да два писца никада не пишу на исти начин о истој теми на једном језику и да један исти аутор не пише сва своја дела на исти начин. У складу са тим теоријским и методолошким одређењем ове лингвистичке дисциплине, а на основу унапред припремљеног релевантног језичког материјала, мр Александра Милчић Радовановић покушаће да одреди схему или образац варијација и сталних језичких маркера карактеристичних за једног аутора, и да на основу тих резултата утврди који је проценат вероватноће да је анализирани аутор заправо и стваралац текста чије је порекло непознато.

Како би ова пробематика била у потпуности истражена, у раду ће бити обухваћени различити текстови: од књижевно-уметничких дела преко судских изјава до свакодневне преписке у писмима или електронским порукама (електронска пошта, поруке на форумима, СМС поруке). Једини услов који би неки текст морао да испуни

да би био употребљен у истраживању јесте да постоји одређени број почетних референци на основу којих би се и направила основа за анализу.

Комисија закључује да предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем заслужује да буде предмет докторске дисертације.

2. Библиографија прелиминарних истраживања:

Кандидаткиња је приложила прелиминарни списак литературе релевантан за почетак истраживања:

1. Милчић-Радовановић, А. (2011) *Перспектива наратора и проблем етничке одређености у преводима Андрићевих романа На Дрини ћуприја и Травничка хроника на енглески*, Philologia, бр. 9, 135-142. ISSN 1451-5342 COBISS.SR-ID 188274188
2. Milcic-Radovanovic, A. (2013) *Cultural perspective on translation of paronomasia*, Inter-culturality, cross-culturality and aculturality in academic research, Poland: University of Silesia, John Benjamins (публикација у штампи)
3. Milcic-Radovanovic, A. (2014) *Detecting and preventing translated and back-translated plagiarism*, Proceedings of Stridon Doctoral and Teacher Training Summer School, Slovenia: Filozofska Fakulteta Univerza v Ljubljani (публикација у штампи)

3. Циљеви истраживања, хипотезе и очекивани резултати:

Циљ докторске дисертације мр Александре Милчић Радовановић јесте да широк дијапазон примене могућих метода које припадају форензичким дисциплинама сузи на лингвистичко и стилистичко поље истраживања, јер се на тај начин релевантни закључци могу изнети у обиму који је предвиђен за докторски рад. Овај рад би се бавио главним задацима форензичке стилистике: утврђивањем ауторства и откривањем плагијата.

До сада није написана ниједна публикација на српском језику која даје јасан преглед метода истраживања који се користе у форензичкој стилистици. Написан је један дипломски рад који се бави проучавањем статистичких метода у форензичким истраживањима, али је форензичка лингвистика само успут поменута, док је акценат стављен на медицину и рачуноводство. Такође, питањем форензичке лингвистике бави се и Лидија Николић-Новаковић, али искључиво са правног и криминалистичког аспекта, обрађујући валидност језичке анализе изјава сведока као доказног материјала.

У свету се последњих 40 година све више пажње придаје овој дисциплини. Ипак постоји само једна публикација Џералда Мекменамина која се може назвати приручником за форензичку стилистику. Иако аутор посвећује посебну пажњу дефиницији и појму стила, ово дело даје конфузан преглед метода које се заснивају искључиво на језичком осећају истраживача. Дејвид Кристал истиче значај постојања овакве публикације, али оштро замера аутору што у своја истраживања није укључио и квантитативне методе.

Основни циљ овог рада јесте да изложи преглед свих метода као и њихову комбиновану примену – јер нити се може говорити о стилским маркерима једног писца без података о фреквенцији њиховог појављивања, нити сами бројеви и проценти имају значаја док се не протумаче и међу њима одаберу релевантни подаци.

4. План рада:

С обзиром да се у раду користе основни елементи теорије вероватноће, статистике и програмирања, стручни термини и обрасци биће јасно и прецизно објашњени и дефинисани како би читалац могао да у потпуности разуме презентоване чињенице.

Структура рада биће заснована на четири главна теоријско-методолошка упоришта.

Први део биће теоријски конципирана, и њему биће изложени значај истраживања и преглед досадашњих радова који се баве овом облашћу. У овом делу кандидаткиња ће дефинисати основне појмове и теоријски оквир проучавања.

У другом делу рада мр Александра Милчић Радовановић посветиће се појму ауторства, тј. дефинисаће овај појам и његову примену. Такође, овде ће разматрати врсте ауторства и појмове плагијат и ауто-плагијат.

Трећи део рада посветиће методама за утврђивање ауторства. Реч је о двема методама: квалитативним и квантитативним. Кандидаткиња се намерава подробније бавити њиховом унутрашњом поделом, подврстама и начинима примене.

И управо је четврто поглавље посвећено применама метода, те и њиховом комбиновању. Овде ће се кандидаткиња посветити утврђивању ауторства у књижевним и научним радовима, у судским изјавама, као и у приватним документима: писмима, електронској пошти и сл.

5. Методе истраживања:

У овом раду биће приказане методе за утврђивање ауторства које се заснивају на два различита приступа.

Први приступ подразумева проналажење специфичне језичке ноте карактеристичне за одређеног аутора и захтева добро познавање не само граматичких, прагматичких већ и стилских принципа организовања текста.

Други приступ не укључује персоналне језичке елементе, већ се заснива на утврђивању доминантних језичких образаца, што му омогућава да у себе укључи мноштво статистичких и рачунарских елемената.

Иако је први приступ делотворнији и даје прецизније резултате, он захтева обиман језички материјал на коме би засновао основу за анализу. Други приступ не захтева обиман иницијални материјал, али даје груби радни оквир на које се мора наставити даље и прецизније истраживање.

У овом раду мр Александра Милчић Радовановић изложиће методе утврђивања ауторства које примењују један или други принцип. Такође, на одабраним примерима показаће када се који метод користи и какве су могућности њиховог комбиновања.

VII. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА:

На основу наведених података о кандидаткињи, Комисија констатује да је мр Александра Милчић Радовановић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области лингвистике и стилистике.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Јелена Јовановић Симић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнесеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата мр Александре Милчић Радовановић и предложене теме докторске дисертације: *Форензичка стилистика – методе и примена*, а да се за ментора именује др Јелена Јовановић Симић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

_____

Др Јелена Јовановић Симић, ванредни професор

_____

Др Рајна Драгићевић, редовни професор

_____

Др Тијана Ашић, ванредни професор